

Movemantu
di Pueblo
Boneriano

MOTIE

Afschaffen Onderhandse Volmachtverlening en Wijziging Stembiljet

---

De Eilandsraad van het Openbaar Lichaam Bonaire in vergadering bijeen op 26 mei 2015,

Overwegende,

- dat sinds 10.10.10 het weer mogelijk is voor de kiezer in het Openbaar Lichaam Bonaire die niet zelf kan stemmen, bijvoorbeeld omdat hij/zij in het buitenland op vakantie is, of omdat hij/zij ziek is, om iemand anders te machtigen om voor hem/haar te stemmen;
- dat voor het stemmen voor een ander de onderhandse volmacht een relatief eenvoudige manier is tot volmachtverlening;
- dat in de laatst gehouden verkiezingen voor de eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire niet minder dan 1082 volmachten zijn geregistreerd;
- dat dit aantal meer is dan de vastgestelde kiesdeler;
- dat dit aantal neerkomt op 11,5% van het totaal uitgebrachte stemmen;
- dat het systeem van onderhandse volmacht met zich meebrengt dat politieke partijen en kiezers elkaar doelbewust en met voorbedachten rade wederzijds kunnen benaderen en beïnvloeden voor de afgifte van een onderhandse volmacht, al dan niet tegen compensatie;
- dat naar aanleiding van het rapport van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) van 16 november 2012, betreffende de verkiezingswaarnemersmissie Tweede Kamerverkiezingen van 12 september 2012, door Nederland erkend wordt dat aan het stemmen bij volmacht risico's zijn verbonden met betrekking tot 'family voting' en het ronselen van stemmen;
- Dat voornoemd risico's door het Nederlandse Kabinet is afgewogen tegen het feit dat het per volmacht stemmen een vangnet is voor kiezers die anders niet kunnen stemmen en uit eerder onderzoek is gebleken dat in Nederland het stemmen bij volmacht voor veel kiezers de enige manier is om aan de stemming deel te kunnen nemen;

- Dat echter in het openbaar lichaam Bonaire sterke indicaties zijn dat misbruik is gemaakt van de mogelijkheid van het stemmen bij onderhandse volmacht, terwijl anderzijds geen onderzoek is gedaan naar hindernissen die de kiezers op een klein eiland beletten om deel te nemen aan de stemming;
- dat er aanwijzingen zijn dat er misbruik is gemaakt van de mogelijkheid van volmacht verlening tijdens de verkiezingen van 18 maart 2015;
- dat de Bonairiaanse bevolking een gedegen bestuur wenst dat integer is;
- dat onze kiesstelsel een garantie moet zijn dat onze volksvertegenwoordigers op een integere wijze worden gekozen;
- dat er verontrusting is onder de Bonairiaanse bevolking alsmede onder enkele politieke partijen die deelgenomen hebben aan de verkiezingen, betreffende mogelijke misbruik van onderhandse volmachten tijdens de verkiezingen van 18 maart 2015;
- dat conform het proces-verbaal van de verkiezingsuitslag van de eilandsraad van 18 maart 2015 van Sint Eustatius, het percentage stemmen via een volmacht 30% bedroeg, hetgeen hoger is dan het aantal stemmen van de winnende partij;
- dat conform het proces-verbaal van de verkiezingsuitslag van de eilandsraad van 18 maart 2015 van Saba, het percentage stemmen via volmacht 22% bedroeg;
- dat ook in de Openbare Lichamen Saba en St. Eustatius verontrusting is ontstaan na de verkiezingen, betreffende het stemmen bij onderhandse volmacht;
- dat het stemmen bij (onderhandse) volmacht in strijd is met twee essentiële principes van het verkiezingsproces namelijk het beginsel van *'one man, one vote'* en het stemgeheim;
- dat door het ontbreken van controle, het stemmen bij (onderhandse) volmacht de facto een tweede stem oplevert;
- dat reeds in 2011 op Bonaire, St. Eustatius en Saba de nodige zorgen waren geuit over de wederinvoering van het stemmen bij onderhandse volmacht, vanwege grote problemen in het verleden;
- Dat voornoemde problemen de aanleiding was, om deze vorm van gebruik maken van het stemrecht in de voormalige Nederlandse Antillen juist af te schaffen;
- Dat in het advies van de kiesraad van 23 oktober 2008 aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken het volgende is geadviseerd: *"Dat in het bestuurlijk overleg met de vertegenwoordigers van de BES-eilanden is overeengekomen op de eilanden in de toekomst alleen schriftelijke volmachtverlening mogelijk te maken, waarbij aan de gezaghebber een controlerende bevoegdheid wordt toegekend."*
- Dat de kiesraad op 23 oktober 2008 de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken het volgende heeft geadviseerd om onderhandse volmachtverlening op de BES weer te introduceren : *"De Kiesraad ziet geen aanleiding om een voor de BES-eilanden*

afwijkende regeling te treffen inzake het stemmen bij volmacht en hecht waarde aan een uniforme regeling op dit terrein. De Kiesraad benadrukt de wenselijkheid het aantal uitgebrachte volmachtstemmen te registreren.

- Dat in het advies van de kiesraad van 23 oktober 2008 aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken het volgende staat: *“Dat het gebruikelijk was dat op de stembiljetten foto’s van lijsttrekkers staan en worden partijen met een kleur aangegeven en dat op het stembiljet zowel in het Nederlands als in het Papiamentu instructies worden gegeven.”*
- Dat foto’s van lijsttrekkers op stembiljetten, het aangeven van partijen in kleur en het geven van instructies in het Nederlands als in het Papiamentu het voor de kiezer makkelijker maakt en de kans om ongeldige stemmen zal verminderen.
- Dat de intentie altijd moet zijn bij het maken van wetgeving voor Bonaire dat er rekening wordt gehouden met de cultuur van Bonaire en dat de positieve uitwerking van de wetgeving op de Bonairiaanse gemeenschap leidend moet zijn boven uniformiteit.

Besluit:

- De kiesraad, door tussenkomst van de voorzitter van het Hoofdstem Bureau Bonaire, te verzoeken om onderzoek te doen naar de vermoedelijke ronselpraktijken bij de onderhandse volmachtverlening tijdens de verkiezingen gehouden op 18 maart jl. op Bonaire
- De kiesraad te verzoeken om de Tweede Kamer van de Staten Generaal van Nederland en de Eerste Kamer, door tussenkomst van de Minister van Binnenlandse Zaken, te verzoeken het daartoe te willen leiden dat voor het Openbare Lichaam Bonaire slechts schriftelijk aangevraagde volmachten worden toegestaan, onder de voorwaarde dat dit slechts geldt wanneer de persoon door verblijf buiten het eiland of om medische of mentale gesteldheid, tegen overlegging van een doktersverklaring als bewijs hiervoor, niet in staat is om zelf te stemmen.
- De kiesraad te verzoeken om de Tweede Kamer van de Staten Generaal van Nederland en de Eerste Kamer, door tussenkomst van de Minister van Binnenlandse Zaken, te verzoeken het daartoe te willen leiden dat voor de Openbare Lichaam Bonaire de kieswet wordt aangepast dat foto’s van lijsttrekkers op stembiljetten, het aangeven van partijen in kleur en het geven van instructies in het Nederlands als in het Papiamentu mogelijk wordt gemaakt.
- De Eilandsraad spreekt de wens uit dat bovengenoemde dringend gewenste wijzingen in ons kiesstelsel plaatsvinden voor de Eilandsraadverkiezingen over vier jaar in 2019.

En gaat over tot orde van de dag,

Elvis E.J. Tjin Asjoe (MPB)

Joselito J. Statia (MPB)

Robert C.M. Beukenboom (DP)

Marugia S.M. Janga (DP)

Michael J. Pieters (DP)

Pablo J. Kroon (UPB)

Edsel S. Winklaar (UPB)

Esther J. Bernabela (UPB)

c.c.: Kiesraad
Vaste Kamercommissie voor Koninkrijksrelaties
Rijksvertegenwoordiger
Minister BZK
Bestuurscollege Openbaar Lichaam Bonaire